

Aktiviranje Zapadnoevropske unije kao oružane sile EZ i njene moguće opcije u jugoslovenskoj krizi

MILOVAN RADAKOVIĆ

Ponovno vojno aktiviranje Zapadnoevropske unije (osnovane još 1949) posledica je novih, još intenzivnijih integracionih procesa unutar Evropske zajednice, koji su usledili posle sastanka zemalja članica EZ u holandskom gradu Mastrihtu ove godine. Na tom sastanku su uglavnom razmatrani problemi zajednice vezani za zajedničku odbrambenu i spoljnu politiku. Zapadnoevropska unija je zvanično promovisana u odbrambenu snagu Evropske zajednice. U okviru toga treba razmatrati i cilj, sastav i namenu snaga Zapadnoevropske unije. Za sada je predviđeno da njen osnov čine mešovite francusko-nemačke vojne jedinice, a udarnu snagu trupe tzv. snaga za brze intervencije. Ciljevi Zapadnoevropske unije će svakako biti vezani za mogućnosti EZ da preko svoje vojne organizacije uspešno odgovori na izazove vezane za pojavu kriznih žarišta u Evropi, ali i izvan nje.

S obzirom na dezintegracione posledice političkih kriza u Jugoslaviji i Sovjetskom Savezu, kao i na mogućnost da se ratni sukobi iz Jugoslavije prošire sa Balkana i na druge evropske prostore, u Briselu se razmišljalo i o upućivanju trupa Zapadnoevropske unije van teritorija zemalja članica EZ. Pošto je EZ povodom mogućeg upućivanja tzv. belih šlemova u Jugoslaviju izdala saopštenje o ciljevima njihovog angažovanja, koji su umnogome slični ciljevima koje bi imali „plavi šlemovi“ Ujedinjenih nacija, u radu je napravljena jasna paralela koja ukazuje na razlike i posledice između upućivanja trupa Zapadnoevropske unije i Ujedinjenih nacija u Jugoslaviju.

Politička i ekonomska kriza u SSSR-u uslovlila je više političkih procesa u evropskim i svetskim razmerama. U Evropi su procesi dezintegracije sovjetske države i dezideologizacija evropskog istoka presudno uticali da istorijski nestanu političke sintagme „evropski istok“ i „evropski zapad“. Međutim, politička dezintegracija Sovjetskog Saveza postavila je i pitanje vojnog i političkog prisustva druge supersile – SAD, na evropskim prostorima. Takva međusobna uzajamnost jedne dezintegrisane supersile i „potrebe prisustva“ druge stvorila je mogućnost za nastajanje novog političkog fenomena –

Evropske zajednice, koja je donela „novu ideologiju“, koju sve više Evropljana naziva „evropskim identitetom“ ili, jednostavnije, „ujedinjenom Evropom“.

Potreba EZ, a u budućnosti i evropskog kontinenta, za nekom vrstom političke federacije ili konfederacije evropskih država nametnula je pitanje političke unije i moguće vojne integracije. Dakle, potreba evropskog kontinenta „da brine o samom sebi“ nametnula je problem zajedničke odbrane, što već u samom početku realizacije podrazumeva odgovore na sledeća pitanja:

Prvo, šta je osnova buduće evropske odbrane, odnosno ko bi činio tu osnovu. Prema mišljenju mnogih u Briselu, to bi mogla da bude samo donedavno zaboravljena Zapadnoevropska unija (ZEU).

Drugo pitanje proizilazi iz prvog, a odnosi se na dilemu da li je ZEU pogodna za zvaničnu vojnu snagu Evrope, odnosno EZ, s obzirom na to da je sačinjava još uvek samo devet država evropskog zapada. Ili, kako razmišlja jedan deo evropske javnosti, u okviru nje treba stvoriti evropske vojne snage za brzu intervenciju koje bi odmah sačinjavali vojni kontingenti svih sadašnjih članica Evropske zajednice.

Treća dilema odnosi se na pitanje budućeg odnosa Zapadnoevropske unije i NATO-a.

Četvrto, u novim uslovima moraju se precizno odrediti cilj, sastav i namena vojnih snaga ZEU, odnosno njenih snaga za brzu intervenciju.

NATO I EVROPSKA ZAJEDNICA

Odnosi unutar NATO uvek su bili presudno određivani dešavanjima na liniji odnosa između SAD, s jedne, i zemalja zapadne Evrope, s druge strane. Zajedničko nastupanje zapadnoevropskih zemalja, SAD i Kanade i zajednički ciljevi koje su zajedno isticali prilikom koncipiranja svojih spoljnopolitičkih akcija na međunarodnom planu, a pre svega u funkciji pariranja politici SSSR-a, nisu nikada bili dovoljni da prikriju ili otklone razlike u tumačenjima međunarodnih zbivanja. Te razlike nisu bile uvek podjednako izražene, ali su odnosi

unutar NATO bili njima određeni. Za razliku od SAD, kao globalne sile sa globalnim aspiracijama i globalnom ulogom u svetskim zbivanjima, a srazmerno tome i globalnom ulogom u vezi s međunarodnim odnosima, Evropska zajednica je na drugačiji način bila zainteresovana za regulisanje evropskih zbivanja. Njen interes je mnogo više određen regionalnim kriterijumima i težnjama da se u neposrednom evropskom okruženju nađu rešenja za probleme koji se tiču evropskog kontinenta kao celine. U tom kontekstu može se posmatrati i uloga vojnih snaga NATO i mogućih vojnih snaga Evropske zajednice.

Ako je reč o vojnoj organizaciji EZ i NATO, onda treba istaći da se vojne trupe država članica NATO dele sa gledišta organizacije na tzv. dodeljene snage („assigned forces“), tj. one koje se nalaze pod operativnim vođstvom regionalnih komandi, i na tzv. posebno označene snage („earmarked forces“), koje će biti stavljene pod vođstvo tih komandi u slučaju rata. Međutim, mada su podvrgnute operativnom rukovodstvu regionalnih komandi, te trupe ostaju u osnovi nacionalne jedinice potčinjene domaćim vojnim vlastima i o njihovoj upotrebi može da odluči jedino Savet Organizacije na osnovu jednoglasne odluke.

Političke reforme na istoku Evrope doprinele bi da vojne snage EZ budu manje po brojnosti, ali stratezijski znatno pokretljivije i vojno ubojitije. Ciljevi evropskih vojnih snaga bili bi, takođe, znatno drugačiji od ciljeva zemalja NATO, koji je prvenstveno imao za cilj zaštitu vojnih, a pre svega ekonomskih, političkih i ideoloških interesa zapadnog sveta. Evropske vojne formacije bi, sticajem okolnosti i zbog razvoja političke situacije na istoku evropskog kontinenta, prvenstveno imale za cilj sprečavanje sukoba unutar pojedinih evropskih država uz njihovu saglasnost, kao i sprečavanje mogućih sukoba između evropskih zemalja. Drugi cilj, sigurno ne manje važan, bio bi zaštita interesa evropskih država i stratezijskih tačaka značajnih za Evropu koje se nalaze van evropskog kontinenta. Uvažavajući te ciljeve, u EZ poslednjih godina ozbiljno se razmatra pitanje stvaranja tzv. evropskih vojnih snaga za brzu intervenciju. Radi se, pre svega, o vazdušno-jurišnim i vazdušno-desantnim jedinicama sastavljene

nim od brigada i divizija, a u njihov sastav ulaze i jedinice specijalne namene i mornaričko-desantne jedinice.¹

Formiranje takvih jedinica, sastavljenih samo od vojnika iz evropskih zemalja, nužno bi nametnulo pitanje transformacije NATO-a, kao i svrsishodnost stacioniranja američkih vojnika u evropskim vojnim bazama. Dakle, u doglednoj budućnosti bi se moglo dovesti u pitanje i samo prisustvo SAD na evropskom kontinentu kao vojne i političke „supersile“.

ZAPADNOEVROPSKA UNIJA

Stvaranju Zapadnoevropske unije prethodilo je formiranje „Evropske unije“ tzv. Briselskim ugovorom² od 17. marta 1948. godine. Taj ugovor su potpisale Velika Britanija, Francuska i tri zemlje Beneluksa. Njime je bila stvorena organizacija vojnopoličkog karaktera koja je imala više ciljeva.

Prvu grupu proklamovanih ciljeva činili su oni koji su bili vezani za liberalni koncept društva, borba za ljudska prava, odnosno odbrana građanskih sloboda, ustavnih tradicija, poštovanje zakona, odnosno svega onoga što spada u „zajedničko nasleđe“³ zemalja potpisnica.

U drugu grupu ciljeva te organizacije spadaju: privrženost miru i međunarodnoj bezbednosti, i nastojanje da se zabrani rat kao sredstvo za rešavanje međunarodnih sporova.

Treći, veoma značajan cilj, koji je ujedno bio i veoma značajan princip, jeste kolektivno suprotstavljanje agresiji, pri čemu se prilikom potpisivanja toga dokumenta mislilo, pre svega, na moguću opasnost od oživljavanja nemačkog revanšizma.

¹ Za razliku od EZ, čije su vojne snage za brzu intervenciju u „formiranju“, NATO poseduje takve jedinice za Evropu. Reč je o delu snaga KOV, odnosno RV, koje su namenjene za hitne intervencije. Jedinice su opremljene, naoružane i popunjene prema formaciji. Visoke su pokretljivosti i pripravnosti. U dejstvu se jedinice KoV prevoze avionima, a jedinice RV prilikom dejstva prihvataju koalicione vazduhoplovne baze. Kopnene snage sačinjava sedam specijalizovanih bataljona, a vazduhoplovne sedam eskvadrona lovaca bombardera, eskvadron izviđačkih aviona i više od pet eskvadrona transportne avijacije. Snage KoV čine kontingenti članica NATO: Belgije, Italije, Kanade, Luksemburga, SAD, SR Nemačke i Velike Britanije. Jedinice RV sačinjavaju – kontingenti Belgije, Holandije, Italije, Kanade, SAD, Nemačke i Velike Britanije. Snage su stacionirane u Evropi, a pod neposrednom su komandom glavnokomandujućeg snaga NATO za Evropu.

² Trate de Bruhellas.

³ Patrimoine commun.

Četvrti kompleks ciljeva „Evropske unije“, činilo je rešavanje aktuelnih ekonomskih pitanja.

Stvaranjem Atlantskog saveza 1949. godine vojni aspekt „Evropske unije“ praktično je prestao da postoji jer ga je preuzeo NATO. Međutim, ugovor o „Evropskoj uniji“ ostao je pravno na snazi sve do 1954. godine, kada je revidiran ugovor o stvaranju Zapadnoevropske unije, čime je sačuvan pravni kontinuitet. Neposrednom formiranju ZEU prethodilo je odbijanje Narodne skupštine Francuske da ratifikuje ugovor o „Evropskoj odbrambenoj zajednici“, 30. avgusta 1954. godine. Takav stav nametnuo je potrebu za traženjem nove formule koja bi omogućila naoružanje SR Nemačke, koja se nalazila na izuzetno osetljivom stratezijskom mestu, ali i formulu koja naoružavanjem Nemačke ne bi ugrozila politički i vojni suverenitet Francuske. Tadašnji predsednik francuske vlade Mendes-France, već 20. septembra 1954, pred Evropskim savetom izneo je predlog o mogućem proširenju Evropske unije, odnosno formiranju zapadnoevropske unije. Nekoliko dana posle toga, u Londonu se sastala grupa od devet visokih funkcionera koja je radila na nacrtu novog ugovora. Tada je izrađeno ukupno jedanaest sporazuma, uključujući i sporazum kojim se dozvoljava Italiji i Nemačkoj da pristupe novoformiranoj Zapadnoevropskoj uniji u svojstvu punopravnih članova, uz ograničenje SR Nemačkoj da proizvodi određene vrste oružja, kao i obavezu da neće silom pristupiti ujedinjenju Nemačke, niti će menjati svoje granice na taj način. Ti ugovori su potpisani 24. oktobra 1954. u Parizu, pod nazivom *Pariski sporazumi*.⁴

Značaj *Pariskih sporazuma* je, između ostalog, i u tome što su oni omogućili uspostavljanje suvereniteta Nemačke. Takođe, primenom tih ugovora formirana je komisija za kontrolu naoružanja, a bila je proširena i kompetencija Briselskog ugovora.

Najznačajnija odredba je, međutim, promena cilja Unije. Dok je Briselskim ugovorom ona istakla odlučnost zemalja potpisnica da „preduzmu potrebne mere u slučaju obnavljanja agresivne politike Nemačke“, u novim pariskim ugovorima se ističe da su zemlje potpisnice „ubeđene da pristupanje Savezne Republike Nemačke i Italije Uniji, predstavlja novi i značajni doprinos ujedinjenju i daljoj integraciji Evrope“.

⁴ Accords de Paris.

ODNOS ZAPADNOEVROPSKE UNIJE I EVROPSKE ZAJEDNICE

Usvajanje *Platforme o evropskim interesima u oblasti bezbednosti*, 27. oktobra 1987, značajna je etapa „revitalizacije“ te organizacije, i značajna potvrda specifičnosti evropske odbrane u kontekstu zapadnog savezništva. U platformi se polazi od činjenice da su zemlje ZEU istovremeno i članice Evropske zajednice, koja je jedinstvenim evropskim aktom angažovana da izgradi evropsku uniju. Izražava se, međutim, uverenje da će izgradnja integrisane Evrope biti nekompletna ukoliko se ne poveže sa bezbednošću i odbranom. U vezi s tim, naglašava se da je Sporazum iz Brisela prva etapa evropskog jedinstva, jer se njime predviđa progresivno pridruživanje ostalih evropskih zemalja. Stoga se reafirmisanje ZEU smatra značajnim doprinosom širem procesu evropske unifikacije. Kao cilj se naznačava razvoj evropskog identiteta u oblasti odbrane, koji bi bio koherentniji i koji bi efikasnije odražavao solidarnost predviđenu modifikovanim Sporazumom iz Brisela i Severoatlantskim sporazumom. U vezi s tim, naglasak je na kontinuiranom angažovanju Skupštine ZEU, koja je jedini evropski parlamentarni organ koji je sporazumom ovlašćen da se angažuje na svim aspektima bezbednosti i odbrane.

Deklaracijom iz Rima predviđeno je da članice ZEU, između ostalog, orijentišu svoju aktivnost i na politiku. Pri tome se vodi računa da se Savet ZEU ne upliće u poslove koji se tretiraju u okviru Dvanaestorice, jer u okviru EZ funkcioniše politička saradnja kao komunitarna nadležnost predviđena Jedinstvenim evropskim aktom. Međutim, aspekt bezbednosti u okviru EZ nije dovoljno homogen, pa se izbegava dupliranje poslova ostvarivanjem koordinacije institucija.⁵

STRUKTURA ZAPADNOEVROPSKE UNIJE

Glavni organ Zapadnoevropske unije je njen Savet. On je zamenio Konsultativni komitet iz 1948. godine, a organizo-

⁵ Na primer, na sastancima koji se odnose na političku saradnju zemalja Evropske zajednice učestvuju i generalni sekretari Zapadnoevropske unije.

van je tako da stalno obavlja svoju funkciju. Taj organ može biti sazvan u svakom trenutku, a poseduje mehanizme koji omogućavaju zemljama članicama međusobno konsultovanje o svakoj situaciji za koju se oceni da predstavlja opasnost za zemlje članice Zapadnoevropske unije. Savet je telo međudržavnog karaktera, tj. u njemu se nalaze ministri ili neki drugi predstavnici zemalja članica. Odluke se donose konsenzusom, ali u nekim slučajevima i običnom ili dvotrećinskom većinom glasova.⁶

U članu 9 Ugovora o Zapadnoevropskoj uniji predviđena je i Konsultativna skupština. Koristeći postojanje Konsultativne skupštine Evropskog saveta, Konsultativna skupština Zapadnoevropske unije predstavlja „Skupštinu koja se sastoji od predstavnika sila Briselskog ugovora u Konsultativnoj skupštini Evropskog saveta“. Međutim, ta se formula u praksi ne poštuje, jer su u pitanju predstavnici parlamenta, a ne „predstavnici sila“. U stvari, tom formulom je stvorena posebna vrsta skupštine, čija je uloga, ipak, relativno mala. Njoj Savet Zapadnoevropske unije podnosi jednom godišnje izveštaj o svojoj aktivnosti, i to posebno u sferi naoružanja.

Konačno, postoji i institucija generalnog sekretara, koji je na čelu jednog sekretarijata. Taj položaj nije predviđen u Ugovoru o Zapadnoevropskoj uniji, već u protokolu uz taj ugovor koji se odnosi na Agenciju za kontrolu naoružanja.

U strukturi ZEU postoji mogućnost osnivanja i drugih organa ukoliko Savet te organizacije proceni da je to potrebno.

Iako je postojala kao organizacija, Zapadnoevropska unija više godina nije bila značajnije aktivna. Između 1963. i 1973. godine organizacija je bila mesto gde su se sastajale delegacije EZ i Velike Britanije. Na taj način je bila „most“ između Velike Britanije i EZ sve do 1973. godine, kada je Velika Britanija postala punopravna članica Evropske zajednice. Nakon toga, ZEU opet je mirovala, bez značajnijih aktivnosti, osim Agencije za kontrolu naoružanja, čija je aktivnost takođe bila smanjena. Međutim, donošenjem Jedinštenog evropskog akta i jačanjem političke, a donekle i vojne dimenzije EZ, uloga ZEU dobija sve veći značaj. Utoliko više

⁶ Odlučivanje „prostom“ odnosno dvotrećinskom većinom posebno se primenjuje u slučajevima kada se radi o protokolima koji se odnose na oružane snage Zapadnoevropske unije, o kontroli naoružanja ili o Agenciji za kontrolu naoružanja Zapadnoevropske unije.

što se njena funkcija uklapa u opšti koncept EZ o jačanju zajednice u svim domenima, uključujući i odbranu. Tako je Ministarski savet ZEU, koji je zasedao 26. i 27. oktobra 1987. u Hagu, usvojio dokument kojim se, u stvari, predviđa revitalizacija ZEU i nova afirmacija njene specifičnosti u odbrambenoj strategiji Evropske zajednice. Suština te nove orijentacije, kako se u navedenom dokumentu naglašava, jeste „da razvija evropski identitet u oblasti odbrane, da ona postane koherentnija i da efikasnije odgovara obavezama solidarnosti preuzetim u Briselskom izmenjenom ugovoru i ugovoru o Atlantskom savezu“. Zapadnoevropska unija, u vezi s tim, treba da usmeri svoju aktivnost prema postojećoj situaciji, i to u nekoliko pravaca:

Prvo, u pravcu daljeg smanjenja naoružanja u podeljenoj Evropi.

Drugo, u pravcu jačanja bezbednosti i mira u Evropi, ali uz zadržavanje nuklearnog i konvencionalnog naoružanja SAD u njoj, s tim što snage zemalja ZEU treba da čine značajan deo savezničkih snaga u sferi konvencionalnog naoružanja.

Treće, treba jačati međusobnu saradnju zemalja članica ZEU u sferi odbrane radi njene veće efikasnosti i efikasnijeg doprinosa odbrani Zapadne Evrope i EZ, kao i jačanju integracionih procesa u njoj.

Četvrto, potrebno je jačati saradnju u korist svih, u sferi privrede, tehnologije, nauke i očuvanja čovekove okoline.

Svim tim aktivnostima treba da se obezbedi „pravičan i trajan mir u Evropi“. Ako bi se realizovali ciljevi Jedinственог evropskog akta do 1992. godine, ta nova dimenzija aktivnosti ZEU može imati sve konkretniju sadržinu.

ELITNE VOJNE SNAGE ZAPADNOEVROPSKE UNIJE – EVROPSKE SNAGE ZA BRZE INTERVENCIJE

U novim uslovima ciljevi ZEU postaju složeniji. Proizilaze iz nove uloge koju je ta organizacija dobila posle sloma istočnoevropskih političkih sistema i jačanja uloge EZ u evropskim i svetskim prostorima. Zapadnoevropska unija je, od vojne organizacije koja je bila podgrupa NATO-a, u novim

uslovima prerasla u zvaničnu vojnu organizaciju EZ sa tendencijom da postane zvanična vojna organizacija Evrope. U vezi s tim, njeni ciljevi su se proširili u odnosu na ciljeve iz osnivačkog, Briselskog ugovora:

(1) pre svega, ZEU u novim uslovima imaće zadatak da štiti političke i ekonomske interese zemalja EZ u evropskim i svetskim prostorima;

(2) u slučaju potrebe, ZEU imaće i nadležnosti koje će joj omogućiti da interveniše u pojedinim zemljama EZ ako u njima dođe do nekog konflikta;

(3) iste nadležnosti ZEU imaće u slučaju da dođe do konflikta između pojedinih zemalja EZ;

(4) s obzirom na to da ima zadatak da zaštiti interese zemalja EZ u slučaju da neka zemlja EZ dođe u konflikt sa nekom zemljom van te organizacije, Zapadnoevropska unija će štiti interese zemlje u okviru EZ čime će očigledno štiti i integritet Evropske zajednice;

(5) zavisno od razvoja međunarodnih odnosa na evropskom kontinentu, ZEU kao jedan od svojih ciljeva ima i proširenje te organizacije, prvenstveno na države iz centralne, istočne i južne Evrope;

(6) ukoliko bi došlo do takvog razvoja ZEU na evropskim prostorima, onda bi ta vojna organizacija mogla sa svojim vojnim trupama delovati i van evropskog kontinenta radi zaštite „vitalnih interesa Evrope“.

Vojne snage Zapadnoevropske unije biće sastavljene od vojnih trupa zemalja EZ. Osnov tih trupa činiće vojne snage Francuske i Nemačke. S obzirom na potrebu velike pokretljivosti tih jedinica, osnovni sastav ZEU činiće snage za brze intervencije, sastavljene od padobranskih, helikopterskih, desantno-jurišnih i lovačko-bombarderskih vojnih efektivna kojima će se, zavisno od situacije, priključivati pešadija i oklopno-mehanizovane jedinice.

Evropske snage za brze intervencije Zapadnoevropske unije treba da u slučaju napada na neku od članica EZ prihvate prvi udar, a u slučaju da se radi o sukobu unutar neke zemlje EZ ili sukobu više zemalja EZ, da razdvoje sukobljene strane. Osnov trupa Zapadnoevropske unije, po svemu sudeći, činiće snage za brze intervencije. Takve jedinice u Evropi za sada su zastupljene u oružanim snagama Velike

Britanije,⁷ Francuske i Italije.⁸ Prema nekim informacijama iz vojnih krugova ZEU, veći deo evrotrupa činile bi jedinice iz Italije i Francuske, dok bi iz Nemačke za sada bile angažovane samo borbena tehnika i vojna oprema.

ZNAČAJ POLITIČKIH ODNOSA NEMAČKE I FRANCUSKE U PONOVNOM AKTIVIRANJU ZAPADNOEVROPSKE UNIJE

Za budućnost novog koncepta tzv. evropske odbrane, osnovni činilac će biti budući politički odnos između dva suseda i dve zemlje koje se nalaze u centralnom delu zapadne Evrope – Francuske i Nemačke.

Kada se radi o odnosima unutar Zapadnoevropske unije, najkonkretniji doprinos oživljavanju te vojne organizacije upravo su dale Francuska i Nemačka. Intenzivna vojna saradnja na relaciji Bon – Pariz uočljiva je od 1982. godine. Tada su učinjena tri velika koraka. Pre svega, razmena mišljenja dobila je institucionalni karakter stvaranjem zajedničke komisije za bezbednost i odbranu. Zatim, Francuska je povećala svoja sredstva namenjena za eventualno učešće u odbrani Nemačke i najavila formiranje snaga za brze intervencije od 47.000 vojnika, podeljenih u pet divizija. Najzad, Pariz je odlučio da konsultuje Bon o mogućem korišćenju taktičkog nuklearnog oružja, što je potez bez presedana.

Nagoveštaj formiranja zajedničkog francusko-nemačkog armijskog korpusa od 100.000 vojnika ukazuje na to da Pariz sledi svoju dugogodišnju politiku sa namerom da se stvore evropske odbrambene snage. Prema diplomatskim izvorima te jedinice bi trebalo da budu stacionirane u Strazburu, a po svemu sudeći biće sačinjene od francuskih i nemačkih snaga

⁷ Britanske snage za brze intervencije i jedinice za specijalna dejstva (SAS i SBS) bez premca su u Evropi kada su u pitanju vojne jedinice takve namene. Većina pripadnika tih snaga stekla je borbena iskustva u Severnoj Irskoj, na Foklandskim ostrvima i na ratištima u Zalivu. Međutim, status britanskih snaga za brze intervencije još uvek nije potpuno definisan u okviru vojnih snaga Zapadnoevropske unije.

⁸ Formiranje italijanskih snaga za brze intervencije obelodanio je 1983. godine tadašnji načelnik Generalštaba Italije, general Lamberto Bertolucci: „Dovešćemo u stanje pune borbene gotovosti jedinice sposobne da hitno intervenišu na svakom mestu nacionalne teritorije, pa i van nje“.

za brze intervencije, koje čine diviziju lake pešadije od 8.000 do 9.000 vojnika osposobljenih da djeluju u urbanim sredinama.⁹

POLOŽAJ VELIKE BRITANIJE U EVROPSKOJ ODBRANI I NJEN ODNOS SA SJEDINJENIM AMERIČKIM DRŽAVAMA

Novi odnosi u Evropi i jačanje Zapadnoevropske unije doveli su u specifičan položaj Veliku Britaniju, koja je bila najbliži političko-ideološki, ekonomski i vojni saveznik SAD, sa kojima je, u okvirima NATO-a, činila tzv. anglo-saksonsku osovinu. Međutim, težnja Francuske, a posle ujedinjenja i Nemačke, da Evropa stekne samostalne vojne formacije sposobne da otklone svaku vojnu opasnost po teritorije zemalja EZ, a u budućnosti i teritorije evropskog kopna, nužno je postavio pitanje novog položaja Velike Britanije u Evropi. Naime, jačanje EZ i ZEU uticaće na moguće preusmeravanje NATO-a ka drugim kontinentima i postepeno izmeštanje američkih vojnih potencijala sa evropskog tla, pa se, umesto osovine London – Vašington, na evropskom zapadu može pojaviti novi činilac Pariz – Berlin.

Prednost Francuskoj i njenoj „evropskoj opciji“, naspram politike Londona i njegove „atlantske orijentacije“, doneli su i procesi posle kojih je Nemačka postala ujedinjena. Jer, posle sloma istočnoevropskih političkih sistema, ujedinjenu Nemačku nije bilo teško privoleti za „evropsku stvar“. Međutim, treba uvažavati činjenicu da je Velika Britanija i nuklearna sila, pa će se ta nekadašnja moćna imperija teško pomiriti sa novonastalom „podelom snaga“ na kontinentu, koja očigledno više pogoduje Berlinu i Parizu. U vezi s tim, London smatra da će u Evropi novog doba, obeleženoj povlačenjem sovjetske vojne sile na teritorije sopstvene države, Velika Britanija imati posebnu ulogu. Britanci veruju da oni treba da preuzmu

⁹ Koreni tako intenzivne vojne i druge saradnje između Francuske i Nemačke nalaze se u klauzulama Jelisejskog ugovora iz 1963. godine, a veliki zaokret ka intenzivnoj saradnji dogodio se u junu 1987, posle formiranja zajedničke brigade dve zemlje od 4.200 ljudi (na nemački predlog), zatim u jesen 1987, posle zajedničkih manevara vojnih snaga dve zemlje, kao i odluke iz novembra iste godine o zajedničkom radu na izradi jednog tipa helikoptera.

vrhovnu komandu nad eventualnim evropskim vojnim snagama za brze intervencije u okviru Zapadnoevropske unije. U vezi s tim, Britanija ima snažnu podršku SAD, pa London smatra da će „imati onu vojnu ulogu u Evropi koju Sjedinjene Američke Države imaju u svetu“.

ZAPADNOEVROPSKA UNIJA I KRIZA U JUGOSLAVIJI

Politička kriza i nastavak sukoba u Jugoslaviji bili su glavna (sporedna) tema razgovora šefova država i vlada zemalja NATO-a održanog u Rimu 7. i 8. novembra 1991. godine. I pored konstatacije, naglašene još u drugoj tački saopštenja sa tog skupa, da samo narodi Jugoslavije mogu odlučiti o sudbini svoje zemlje, analizirajući odluke koje je donela Ministarska konferencija šefova država i vlada zemalja NATO-a, može se uočiti da je donet zaključak da je sukob u Jugoslaviji u međunarodnim okvirima u isključivoj nadležnosti Evropske zajednice. U vezi s tim, i u Briselu se postavilo pitanje mogućeg angažovanja vojnih trupa ZEU u Jugoslaviji. Prema tadašnjim tumačenjima iz Brisela, trupe (koje bi se po ubrzanom postupku formirale) imale bi zadatak da spreče eskalaciju sukoba i održe mir između zaraćenih strana u Jugoslaviji. Za eventualno učešće tih trupa u jugoslovenskoj secesionističkoj krizi, pre svega, trebalo bi da se ispune određeni ciljevi i daju određeni odgovori Evropskoj zajednici:

- da se po ubrzanom postupku formiraju vojni ešloni ZEU, kao i vojne snage za brzu intervenciju – najelitnije snage ZEU;

- intervencijom tih trupa bi se na relativno malom, ali izuzetno osetljivom, prostoru pokazala efikasnost i sposobnost vojnih snaga ZEU;

- za područje Zapadne Evrope na lokalnom, ali veoma opasnom jugoslovenskom frontu prvi put bi dejstvovala trupe ZEU, koje bi se na taj način, eventualno, osposobile za dejstvo na nekim drugim potencijalnim žarištima širom evropskog prostora;

- angažovanjem vojnih snaga ZEU, EZ bi NATO-u, ali i drugim vojnim činionicima, očigledno stavila do znanja da je

postala i vojna snaga koja je nadležna i da sprečava ratne opasnosti na „starom kontinentu“, ali i sposobna da štiti stratezijske interese EZ i van evropskih prostora.

Međutim, intervencija vojnih trupa ZEU za sada nije moguća iz sledećih razloga:

(1) da bi te trupe intervenisale potrebna je saglasnost svih zainteresovanih strana u jugoslovenskom sukobu. Takve saglasnosti za sada nema ni u Jugoslaviji, ali ni među članicama EZ;

(2) ZEU bi veoma brzo trebalo da predstavlja oružanu snagu EZ. S obzirom na činjenicu da za sada EZ ima dvanaest članica, i to iz zemalja Zapadne Evrope, od kojih su samo devet članice ZEU, ne postoji pravni osnov po kojem bi vojne trupe (makar bile i mirovne) jedne međunarodne organizacije intervenisale u unutrašnjem sukobu u zemlji koja nije član te organizacije. Tim više ako je reč o Jugoslaviji, koja nije članica ni EZ, ni ZEU;

(3) Jugoslovenska narodna armija je jedina zvanična vojna oružana snaga Jugoslavije osposobljena da brani interese naroda u njoj, pa bi prisustvo neke druge vojne formacije bez saglasnosti aktera jugoslovenske krize i njeno učešće u sukobu koji se u Jugoslaviji vodi moglo predstavljati vojnu intervenciju oružanih snaga jedne međunarodne organizacije čija članica nije Jugoslavija.

Naravno, treba napraviti razliku između moguće intervencije vojnih snaga ZEU i Organizacije ujedinjenih nacija:

a) Pre svega, Jugoslavija je jedan od osnivača UN i istaknuta je članica te organizacije, što nije slučaj sa Evropskom zajednicom.

b) Vojne jedinice UN mirovne su trupe bez intervenističkih ciljeva, sastavljene od vojnih jedinica iz zemalja koje nemaju nikakvih stratezijskih interesa u zemlji sukoba ili u sukobu između zemalja u koje trupe UN treba da budu poslate.

c) Trupe UN imaju za cilj učvršćivanje mira kada je mir uspostavljen između zaraćenih strana, a u nekim mirovnim akcijama UN učestvovala je i Jugoslavija.

d) Konačno, za sada postoji zainteresovanost svih strana u jugoslovenskom sukobu za eventualnu pomoć vojnih snaga UN u prevladavanju krize.

Prvu ozbiljnu mogućnost za intervenciju ZEU u jugoslovenskom sukobu najavili su britanski diplomatski komentatori

uoči konferencije u Hagu, 6. septembra 1991, kroz moguće opcije ukoliko mirovna konferencija ne bi dala rezultate. Pre svega, po mišljenju britanskih glasila, EZ bi u tom slučaju verovatno priznala jugoslovenske secesionističke republike. Evropa bi, takođe, istog časa morala da formira trupe koje bi uputila u Jugoslaviju. Prema daljim predviđanjima britanskih diplomatskih komentatora, to bi bile trupe ZEU, koje bi u slučaju upućivanja u Jugoslaviju imale dva cilja: da zaštite novoformirane države, ali i teritorije stanovništva unutar tih republika koje ne želi da živi u novoformiranim državama i njihova ljudska prava. Prema daljim predviđanjima Britanaca „tog trenutka bi ovaj oružani sukob prestao da bude samo balkanski“.¹⁰

„Otkriće“ britanskih komentatora da se u Briselu ozbiljno razmišlja o upućivanju vojnih snaga ZEU u Jugoslaviju izazvalo je pravu „lavinu“ komentara u visokim političkim krugovima zemalja članica EZ. Naime, lako se moglo sagledati da zemlje EZ nisu jedinstvene u tome da li u Jugoslaviju treba uputiti vojne snage ili prepustiti samoj Jugoslaviji da reši svoje unutrašnje probleme. Među članicama EZ nije postojala saglasnost ni koje vojne efektivne treba uputiti u Jugoslaviju: „plave šlemove“, odnosno snage UN, „bele šlemove“, odnosno snage ZEU, ili bi to trebalo da budu, po nekim najradikalnijim mišljenjima, NATO snage.

Kako je eskalacija sukoba u Jugoslaviji poprimala sve veće razmere, a protivurečnosti između najviših funkcionera zemalja EZ oko učešća trupa ZEU u jugoslovenskom sukobu se produbljivale, 18. i 19. septembra u Hagu je održana konferencija zemalja ZEU, kojoj je predsedavao ministar inostranih poslova Nemačke Hans Ditrich Genšer. Na konferenciji je podnet pisani predlog stručne komisije oformljene u Hagu, prema kojem „sa vojnog aspekta“ postoje četiri opcije koje bi ZEU u slučaju potrebe mogla da primeni u Jugoslaviji:

Prva je predviđala da sadašnju civilnu posmatračku misiju Evropske zajednice ZEU pojača sa dve-tri hiljade nenaoružanih vojnika i „ostalih“ stručnjaka. Dakle, predviđala je samo

¹⁰ Britanska štampa je 16. septembra donela sledeći komentar: „Snage EZ za vojnu intervenciju u Hrvatskoj morale bi da broje najmanje 30.000 ljudi, a javnost zemalja koje šalju trupe trebalo bi upozoriti da pomaganje hrvatske stvari na ovaj način može koštati mnogo ljudskih života.“

logističku podršku članovima posmatračke misije Evropske zajednice.

Druga opcija je podrazumevala upućivanje pet-šest hiljada lako naoružanih vojnika koji bi omogućili posmatračima EZ bezbedan prevoz do i sa ratišta, odnosno te jedinice bi imale zadatak da omoguće posmatračima EZ „efikasno obavljanje njihovog posla“.

Treća opcija je već prelazila granicu „dobrih namera ZEU“. Naime, njom je predviđeno upućivanje u Jugoslaviju od šest do deset hiljada vojnika i uniformisanog pomoćnog osoblja, spremnog da „omogući svaku akciju posmatrača EZ radi efikasnog obavljanja njihovog posla“.

Četvrta opcija je bila mogućnost prave vojne intervencije. Naime, prema njoj je u Jugoslaviju trebalo poslati čak 30.000 vojnika sa zadatkom da „spreče nemire“, „održavaju mir u zemlji“, „nadziru prekid vatre“, „otklanjaju postojeće napetosti“, „uspostave poverenje između zaraćenih strana“ i „sprečavaju širenje konflikta u druge oblasti Jugoslavije“. ¹¹

Konferencija ZEU podnela je saopštenje prema kojem je preduslov za slanje trupa ZEU opšta saglasnost i zainteresovanost svih snaga u jugoslovenskom sukobu. Ako bi se prihvatile prve dve varijante, uslov za slanje bi bio prethodno obezbeđivanje potpunog primirja. Te jedinice, prema upornim tvrdnjama u ZEU, ne bi imale agresivan karakter, a u njima bi učestvovalo svih devet članica ZEU, s tim što bi Nemačka obezbeđivala samo vojnu opremu i naoružanje. Konferencija ZEU završena je 19. septembra, a zaključke sa nje, na konferenciji za štampu, saopštio je predsedavajući ZEU, Hans Ditrih Genšer:

1. „Ministarski savet se intenzivno bavio pitanjem upućivanja mirovnih snaga ZEU u Jugoslaviju“. ¹²

¹¹ Na konferenciji su se Francuska, Nemačka i Holandija zalagale za četvrtu opciju, dok su Velika Britanija, Španija i Portugalija bile protiv upućivanja trupa Zapadnoevropske unije.

¹² Na Ministarskoj konferenciji ZEU došlo je do žestokog razmimoilaženja između delegacija Francuske i Velike Britanije povodom upućivanja mirovnih trupa ZEU u Jugoslaviju. Naime, francuski generalštab je za intervenciju ZEU u Jugoslaviji predložio elitnu 11. diviziju, odnosno vojnu formaciju Francuske koja jedino i ima mogućnost brzog manevrisanja u Evropi i van nje. Međutim, britanski ministar inostranih poslova, Daglas Herd, suprotstavio se bilo kakvoj intervenciji ZEU u Jugoslaviji. On je upozorio i ostale članice EZ na loše iskustvo koje London ima u vezi s prisustvom svojih trupa u Severnoj Irskoj. Tom prilikom je konstatovao da je uvek lakše doneti odluku o upućivanju trupa nego ih posle iz sukoba „iščupati“, podsećajući da su Englezi svojevremeno, kada su se na to odlučili, mislili na kratkotrajnu akciju, a u Severnoj Irskoj su duže od dvadeset godina.

2. „Ministarska konferencija je, međutim, odlučila da ne pošalje mirovne snage ZEU u Jugoslaviju. Takav bi poduhvat, pre svega, morao biti odobren od svih aktera jugoslovenske krize, zatim EZ, i od KEBS-a. S obzirom da takve saglasnosti za sada nema, ZEU se u ovim okvirima pojavio samo kao koordinator koji treba da ispita mogućnost slanja svojih trupa ali i teškoće koje bi mogle iskrsnuti u njegovoj realizaciji“.¹³

3. „Ministarska konferencija je saopštila da su Češka, Slovačka i Poljska izrazile spremnost da učestvuju u trupama ZEU u Jugoslaviji. Ministarska konferencija ZEU saopštava da je data preporuka da u mirovnim snagama ZEU u Jugoslaviji ne bi trebalo da učestvuju vojne jedinice iz susednih zemalja“.

4. „Ministarska konferencija saopštava da ukoliko uopšte dođe do slanja vojnih efektiv ZEU u Jugoslaviju te će jedinice biti mirovne, lako naoružane, odnosno osposobljene samo za razdvajanje zaraćenih strana“.

5. „ZEU takođe napominje da njegove trupe neće intervenisati bez izričitog zahteva lorda Karingtona, predsedavajućeg mirovne konferencije o Jugoslaviji“.

6. Na kraju, Ministarska konferencija ZEU konstatuje da za sada ZEU ne raspolaže ni sredstvima za akciju kakva je upućivanje vojnih snaga u Jugoslaviju.

U međuvremenu, šef ZEU, general Viliem Van Ekelen, dao je izjavu prema kojoj „Evropa još može poslati trupe u Jugoslaviju koje bi podržale prekid vatre, ali se ne bi direktno vojno angažovale“.¹⁴

General je konstatovao „šta god da se pošalje u Jugoslaviju, to neće biti snage koje će se angažovati u vojnim akcijama, već snage koje će učvrstiti primirje“.¹⁵ Međutim, predsednik Evropskog parlamenta, Španac Enrike Baron, izrazio je drugačije mišljenje. Naime, on je istakao „da ako i dođe do toga da se u Jugoslaviju šalju mirovne snage to moraju

¹³ Prema izvorima iz Pariza, 22. oktobra, na osnovu ranijih zaključaka Ministarskog saveta ZEU, kao i ad hoc formiranog komiteta te unije, odmah posle Konferencije započete su pripreme na nivou generalnih štabova oficira ZEU za eventualno slanje oružanih vojnih snaga u Jugoslaviju. Visoki oficiri, okupljeni u Mecu, počeli su da razrađuju već poznate četiri varijante, razmatrane na Ministarskom zasjedanju ZEU 18. i 19. septembra. Detalji sa tog skupa nisu poznati.

¹⁴ Intervju je general Vilijem Van Ekelen dao televiziji „BBC“, a preneo je „Rojter“ 20. septembra.

¹⁵ Izjava je data 30. septembra u intervjuu španskom listu „La Vanguardie“.

biti samo plavi šlemovi Ujedinjenih nacija“. Time su suprotnosti između evropskih partnera u EZ oko političke krize u Jugoslaviji i upućivanja vojnih efektivna u tu zemlju nastavljene i posle konferencije Zapadnoevropske unije.

NAJAVA VOJNE INTERVENCIJE POMORSKIH SNAGA SAD I VELIKE BRITANIJE

Razvoj rata u Jugoslaviji i ratna dejstva u okolini Dubrovnika izazvali su „zabrinutost međunarodne javnosti za kulturno-istorijsku baštinu, ali i građanstvo Dubrovnika“. U vezi s tim se u ZEU pojavila varijanta koja je, zapravo, predstavljala „vojnu intervenciju u malom“. Prema njoj, trebalo je da se u Jadran upute ratni brodovi Francuske, Velike Britanije i Italije, sa zadatkom „da obezbeđuju sanitarni koridor brodovima koji evakuišu stanovništvo dubrovačke regije iz ratnih područja“.

U međuvremenu, u krugovima NATO pojavila se još opasnija varijanta, koja bi bila prava vojna pomorska intervencija. To je trebalo da bude opcija između intervencije snaga ZEU i NATO, a trebalo je da je izvedu pomorski vojni efektivni SAD i Velike Britanije. Takvu mogućnost najavio je 26. oktobra bivši američki sekretar za ratnu mornaricu, Džon Leman,¹⁶ na londonskoj televiziji, u emisiji koja se bavila i krizom u Jugoslaviji. On je voditelju emisije rekao „da bi ratne flote SAD i Velike Britanije mogle da intervenišu u Jugoslaviji, šta više da imaju dužnost da nešto učine“. Ta izjava je odmah pobudila interesovanje mnogih diplomatsko-vojnih posmatrača u Londonu, posebno stoga što je na direktno novinarsko pitanje „da li postoje šanse za jednu takvu vojnu operaciju“, odgovorio potvrdno. No, odjek njegove izjave nije bio baš dalekosežan, a britanski Forin ofis Lemanov stav je odmah okarakterisao kao „samo jedno mišljenje“.

Ukratko, da bi se ostvarila varijanta za intervenciju mornaričkih snaga Velike Britanije i SAD, ratne mornarice tih

¹⁶ Džon Leman je bivši ministar ratne mornarice SAD. Kao aktivni oficir zalagao se za stvaranje ratne flote SAD od 600 brodova. Bio je inicijator ideje da se modernizuju i u aktivnu službu vrata četiri stara bojna broda tipa „Ajova“. Ostao je upamćen i po zalaganju za izgradnju većeg broja nuklearnih nosača tipa „Nimic“ i atomskih podmornica klase „Los Angeles“, kao i potpuno novih podmornica tipa „Si Vulf“.

zemalja morale bi da izdvoje znatno veće pomorske snage u vodama Sredozemlja nego što su sadašnje snage Šeste flote. Osim toga, Velika Britanija u vodama Sredozemlja ima više nego simbolične snage, pa je London, očigledno analizirajući sve činjenice, konstatovao da „i ne pomišlja na avanturu kao što je vojna intervencija u vodama Jadrana“, a Vašington je dao službeno saopštenje da „ne pomišlja na vojnu intervenciju u Jugoslaviji“.

BUDŽETSKI RASHODI ZEMALJA ZAPADNOEVROPSKE UNIJE

Tabela 1

Francuska		Velika Britanija		Belgija		Holandija		Nemačka		Španija		Portugal		Grčka		Italija	
1990.	189.440 mil. fr. f.	1991.	Nema podataka	1991.	100.000 mil. bl. f.	1990.	14.402 mil. guld.	1990.	52.520 mil. DM	1990.	870.433 mil. pez.	1989.	192.000 mil. esk.	1989.	611.000 mil. drah.	1989.	23.996.310 mil. lira

IZVOR: *The Europa World Year Book*, Volume 1 and Volume 2, England 1991.

VOJNE SNAGE ZEMALJA ZAPADNOEVROPSKE UNIJE

Tabela 2

	Fran-cuska	Bel-gija	Holan-dija	Nemač-ka	Špa-nija	Portu-gal	Grčka	Italija	Velika Brita-nija
Vazduho-plovne snage	1990.	1990.	1990.	1990.	1990.	1990.	1990.	1990.	1990.
Pomorske snage	93.100	18.800	17.400	30.000	33.700	11.000	26.000	79.600	Nema podataka
Ukupne vojne snage	65.300	4.500	16.500	32.000	Nema podataka	13.000	19.500	50.000	
	461.250	92.000	102.600	469.000	274.500	68.000	162.500	389.600	

IZVOR: *The Europa World Year Book*, Volume 1 and Volume 2, England 1991.

SUMMARY

RE-ACTIVATION OF THE WEST-EUROPEAN UNION AS THE ARMED
FORCE OF THE EUROPEAN COMMUNITY AND ITS POSSIBLE
OPTIONS IN THE YUGOSLAV CRISIS

The re-activation of the West-European Union (established as early as in 1949) is a consequence of new, growingly intensive, processes of integration within the European Community, which ensued after the meeting of representatives of its member-countries in the Dutch town of Maastricht this year. The main subject considered at this meeting was the problems of the community regarding its common defence and foreign policies. The West-European Union was officially declared the defence force of the European Community. The purpose, mission and composition of forces of this Union are to be taken and considered within this framework. It has been foreseen that its foundation will consist initially of a mix of the French and German army units and its shock force of the so called rapid intervention units. The aims of the West-European Union will be undoubtedly connected with the ability of the European Community to successfully respond by its military organization to the challenges linked with the appearance of hotbeds of crisis in Europe and possibly outside the European region, too.

With a view to the disintegration effects of the political crises in Yugoslavia and the Soviet Union, as well as to the possibility that the war conflict spreads from Yugoslavia to the Balkan Peninsula and even to the other European regions, in Brussels was discussed also the possibility of sending of troops of the West-European Union outside the territories of the European Community countries. Since the European Community issued regarding a possible sending of the so called white helmets to Yugoslavia an announcement on the aims of their engagement in this country, that are in many respects similar to the possible aims of the UN „blue helmets“, the author made a clear parallel pointing to the differences and consequences of sending of the West-European Union or UN troops to Yugoslavia.

RESUME

ACTIVATION REPETEE DE L'UNION OUESTEUROPEENNE COMME
LE BRAS ARME DE LA COMMUNAUTE EUROPEENNE ET SES
OPTIONS POSSIBLES CONCERNANT LA CRISE YUGOSLAVE

Nouvelle activation militaire de l'Union Ouesteuropéenne (fondée en 1949) est une conséquence de nouveaux processus plus intenses de l'intégration intérieure de la Communauté Européenne, qui sont nées après la réunion des membres de la CE dans la ville néerlandaise Maastricht durant cette année. En général, durant cette réunion, on a étudié les problèmes de la Communauté liés à la défense commune et la politique extérieure communautaire. L'union ouesteuropéenne est promise officiellement comme la force de défense de la CE. Dans ce cadre il faut étudier l'objectif, la composition et la raison d'être

de cette Union auesteuropéenne. Pour le moment, il est prévu que sa base soit composée des unités franco-allemandes mixtes, et que la force de frappe soit la force de l'action rapide. Les objectifs de la UOE sont, normalement, liés à la possibilité de la CE d'agir en utilisant son organisation militaire pour répondre aux chalanges offerts par les zones de crise en Europe, mais aussi hors de ce milieu.

Tenant compte des conséquences désintégratives des crises politiques en Yougoslavie et en URSS, ainsi que de la possibilité d'élargissement des conflits en Yougoslavie hors Balkan d'autres espaces européens, on a réfléchi à Bruxelles de l'envoi des soit disant casques blancs en Yougoslavie. Pour ce but, on a publié les objectifs de leur engagement, pareillement aux casques bleus des NU. Alors une parallèle évidente entre ces deux sortes des forces de l'Union ouesteuropéenne et des Nations Unies est faite concernant Yougoslavie.

РЕЗЮМЕ

ПОВТОРНОЕ АКТИВИРОВАНИЕ ЗАПАДНОЕВРОПЕЙСКОЙ УНИИ КАК ВООРУЖЕННОЙ СИЛЫ ЕВРОПЕЙСКОГО СОДРУЖЕСТВА И ЕЕ ВОЗМОЖНЫЕ ОПЦИОНЫ В ЮГОСЛАВСКОМ КРИЗИСЕ

Повторное военное активирование Западноевропейской унии (основанной еще в 1949 году) является последствие новых, еще более интенсивных объединительных процессов внутри Европейского содружества, которые последовали после встречи стран участниц Европейского содружества в голландском городе Мaaстрехте в этом году. На этой встрече преимущественно рассматривались проблемы содружества, связанные с совместной оборонительной и внешней политикой. Западноевропейская уния официально провозглашена в оборонительную силу Европейского содружества. В рамках этого надо рассматривать и цель, состав и назначение сил Западноевропейской унии. Пока предусматривается, чтобы ее основу составляли смешанные французско-немецкие военные части, а ударную – войска т. н. сил быстрого развертывания. В любом случае цели Западноевропейской унии будут связаны с возможностью Европейского содружества через свою военную организацию успешно ответить на вызовы, связанные с возникновением очагов кризиса в Европе, но и вне нее.

Учитывая дезинтеграционные последствия политического кризиса в Югославии и Советском Союзе, а также возможность расширения военных столкновений из Югославии на Балканы и другие европейские пространства, а Брюсселе рассматривалась возможность размещения войск Западноевропейской унии вне территорий стран участниц Европейского содружества. Так как Европейское содружество в связи с возможным отправлением т. н. „белых касок“ в Югославию опубликовало сообщение о целях их привлечения, которые во многом похожи на цели, которые бы имели „голубые каски“ ООН, в работе дается ясная параллель, указывающая на разницы и последствия между привлечением войск Западноевропейской унии и Организации Объединенных Наций в Югославии.